

MILJØ-
DIREKTORATET

RAPPORT

M-1105 | 2018

CLP og biocid butikkaksjon 2018

Landsdekkende kontroll med kjemikalier og biocider til forbrukere

KOLOFON

Utførende institusjon

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig

[Oppdragstakers prosjektansvarlig]

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Mathieu Veulemans

M-nummer

1105

År

2018

Sidetall

13

Miljødirektoratets kontraktnummer

[Kontraksnummer]

Utgiver

Miljødirektoratet

Prosjektet er finansiert av

[Prosjektet er finansiert av]

Forfatter(e)

Alexander Kristiansen

Tittel - norsk og engelsk

CLP og biocid butikkaksjon 2018

CLP and biocide retailer inspection campaign 2018

Sammendrag - summary

Miljødirektoratet gjennomførte en landsdekkende butikkaksjon med kjemikalier og biocider til forbrukere. For kjemikalier ble det kontrollert om fareetiketten var utformet etter kravene i regelverket. For biocider ble det kontrollert om biocidene var godkjent av Miljødirektoratet eller om de aktive stoffene var godkjent av EU. Ca 850 kjemikalier ble kontrollert. Det var feil eller mangler ved faremerkingen for 20%. Det ble funnet noen ulovlige myggmidler og musemidler.

A nationwide inspection campaign with retailers making chemicals and biocides available for consumers was performed. For chemicals the hazard label was controlled. Approximately 850 chemicals were inspected and around 20% had some error or deficiency in the hazard label. For biocides it was controlled whether the biocide product had national approval from the Norwegian Environment Agency or if the active substance was approved by EU. Some illegal biocides were found.

4 emneord

CLP, fareetikett, aktivt stoff, butikkaksjon

4 subject words

CLP, hazard label, active substance, campaign

Forsidefoto

Alexander Kristiansen

Innhold

1. Innledning	3
1.1 Bakgrunn	3
1.1.1 Kjemikalier	3
1.1.2 Biocider	3
1.2 Mål for aksjonen	4
2. Praktisk gjennomføring	5
2.1 Tid og sted	5
2.2 Nyhetsmeldinger	5
3. Resultater	6
3.1 Omfang	6
3.2 Kjemikalier	7
3.3 Biocider	8
3.4 Andre observasjoner	9
4. Konklusjon	10
5. Oppfølging av aksjonen	12

Vedlegg:

Ingen vedlegg

1. Innledning

Aksjonen er gjennomført på bakgrunn av føringer i tilsynsplan 2018-2020 for tilsyn i Miljødirektoratet (unntatt offentlighet)

1.1 Bakgrunn

1.1.1 Kjemikalier

EUs forordning (EF) 1272/2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP) er innført i Norge gjennom forskrift 16. juni 2012 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger. Forskriften regulerer blant annet merking og emballering av farlige kjemikalier. Farlige kjemikalier er stoffer og stoffblandinger med farlige egenskaper for helse og/eller miljø. CLP-regelverket ble fasett inn over tid fra 2012. Innføringen har fulgt litt forskjellig løp for stoffer og blandinger, men etter 1. juni 2017 skal alle farlige kjemikalier være merket og emballert etter CLP. Alle overgangsordninger for merking er utløpt.

I 2015 gjennomførte Miljødirektoratet en CLP-butikkaksjon der vi kontrollerte om kjemikalier var korrekt merket etter CLP. Som en del av et prosjekt i FORUM-regi inkluderte denne aksjonen også kontroll av barnesikker lukning og følbar advarselsmerking,

I 2017 gjennomførte Miljødirektoratet en ny butikkaksjon der det ble kontrollert om farlige kjemikalier som selges til private er merket etter CLP og i hvor stort omfang det fortsatt finnes farlige kjemikalier med gammel merking på markedet. Det ble ikke gjennomført en detaljert kontroll av om merkingen er korrekt utført etter CLP.

I årets (2018) aksjon ble det som i 2015 kontrollert om CLP-merkingen var korrekt utført og om kjemikalier som krever barnesikker lukning hadde barnesikker lukning.

1.1.2 Biocider

EUs biocidforordning er innført i Norge gjennom forskrift 11. april 2014 om biocider (biocidforskriften) og endret ved ny forskrift 18. april 2017.

Et biocidprodukt inneholder ett eller flere aktive stoffer som gjør at produktet brukes til å forstyrre, uskadeliggjøre eller på annen måte forhindre virkninger av skadelige organismer. Aktive stoffer i biocidprodukter skal være godkjent på EU-nivå. Alle aktive stoffer meldt inn i stoffvurderingsprogrammet, gjennomgår en omfattende risikovurdering på EU/EØS-nivå. Det avgjøres hvilke stoffer som skal godkjennes for videre bruk. Hvert aktivt stoff blir vurdert for en eller flere produktgrupper. Stoffer som blir godkjent, føres opp i listen over godkjente aktive stoff.

Alle biocidprodukter som markedsføres i Norge skal være godkjent av Miljødirektoratet. Dette kan første gjøres etter at det aktive stoffet er godkjent i EU. Det aktive stoffet kan kun benyttes i produkter fra de produktgruppene stoffet er godkjent for. Som en del av godkjenningen av biocidproduktet stilles det krav blant annet til merking av emballasjen. Biocidprodukter kan også inneholde stoffer som er til vurdering under vurderingsprogrammet frem til de er ferdig vurdert. Etter at stoffet er ferdig vurdert og godkjent må det søkes

produktgodkjenning. Slike biocidprodukter er omfattet av nasjonale overgangsordninger og er lovlige på markedet.

Virksomheter som markedsfører biocidprodukter i Norge, har ansvar for at produktet er godkjent. Kravet gjelder uavhengig av om man er produsent, importør eller distributør. Under årets aksjon ble det kontrollert både myggmidler (produkttype 14 Rottegift) og musemidler (produkttype 19).

Produkttype 14 Rottegift

Denne produkttypen omfatter både midler mot rotter og midler mot mus. Midler mot rotter finnes kun for profesjonell bruk og det finnes ingen midler som kan selges til forbrukere. For midler mot mus finnes det både midler for profesjonelle og forbrukere.

Alle aktive stoffer som brukes i musemidler skal være vurdert og godkjent på EU-nivå og biocidproduktene skal være godkjent av Miljødirektoratet og påført godkjenningsnummer på emballasjen.

Med 9. ATP til CLP ble klassifiseringen av mange aktive stoffer endret med virkningsdato fra 1. mars 2018. Flere musemidler som tidligere var godkjent ble dermed ulovlige etter 1. mars 2018. De aktive stoffene som endret klassifisering var: Brodifakum, Bromadiolon, Difenakum, Difetialon, Flokumafen, Klorfacinon og Kumatetrayl, og de fleste musemidler med disse aktive stoffene ble ulovlige etter 1. mars 2018.

Under aksjonen ble det kontrollert om musemidler til forbrukere var godkjent av Miljødirektoratet og dermed lovlige biocidprodukter. Det ble også kontrollert om emballasjen vår påført godkjenningsnummeret.

Produkttype 19 Repellenter og lokkestoffer

For myggmidler finnes det både aktive stoffer som er vurdert og godkjent og stoffer som fortsatt er til vurdering i stoffvurderingsprogrammet til EU. N,N-dietyl-meta-toluamid (DEET) er et godkjent aktivt stoff som ofte brukes i myggmidler. Det finnes en rekke aktive stoffer som fortsatt er til vurdering og produkter med disse aktive stoffene er omfattet av nasjonale overgangsordninger og er lovlige produkter. De vil kunne være på markedet inntil 3 år etter fristen for å søke produktgodkjenning.

Under årets butikkaksjon ble det kontrollert både myggmidler som inneholder DEET og myggmidler med andre aktive stoffer som fortsatt er til vurdering. Det ble kontrollert om myggmidlene som inneholder DEET som aktivt stoff er godkjent av Miljødirektoratet og er merket med godkjenningsnummeret på emballasjen. For myggmidler med andre aktive stoffer ble det kontrollert om stoffene var til vurdering.

Biocider kan også være kjemikalier og skal da også merkes etter CLP-regelverket

1.2 Mål for aksjonen

Denne aksjonen følgende mål:

1. å kontrollere om alle farlige kjemikalier som selges til private er merket korrekt etter CLP-regelverket og om kjemikalier som krever barnesikker lukning har barnesikker lukning.
2. å kontrollere om musemidler som selges til private er godkjent av Miljødirektoratet og påført godkjenningsnummeret
3. å kontrollere om myggmidler med DEET som aktivt stoff er godkjent av Miljødirektoratet og påført godkjenningsnummeret

4. å kontrollere om myggmidler med andre aktive stoffer enn DEET inneholder stoffer som er til vurdering i stoffvurderingsprogrammet.

Kun faremerkingen for kjemikalier med en CLP etikett ble kontrollert.

Kun myggmidler beregnet for mennesker og påføring på hud var omfattet.

2. Praktisk gjennomføring

2.1 Tid og sted

Aksjonen ble gjennomført i uke 18. Tilsyn var konsentrert om områdene Oslo, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Det var utarbeidet et aksjonsnotat med tilhørende sjekklister og rapportmal. Totalt 12 inspektører og 4 fagansvarlige fra fagavdeling for kjemikalier og biocider deltok i aksjonen. Kontrollene ble gjennomført av team på to personer.

Tilsynsrapportene ble levert elektronisk til butikkens oppgitte epost-adresse under tilsynet. Det ble benyttet iPad som hjelpemiddel under tilsynene.

Tilsynene fulgte vanlig fremgangsmåte for butikkkontroller.

2.2 Nyhetsmeldinger

MILJØDIREKTORATET | TEMA | TJENESTER OG VERKTØY | AKTUELT | PUBLIKASJONER | REGELVERK | HØRINGER

Du er her: [Hjem](#) / [Tjenester og verktøy](#) / [Aktuelt](#) / [Publikasjoner](#) / [Regelverk](#) / [Høringer](#)

MILJØDIREKTORATET FORSIDEN

Aktuelt
Nyheter
2018

Januar 2018
Februar 2018
Mars 2018
April 2018
Mai 2018

Sjekker farlige kjemikalier som selges til forbrukerne

Miljødirektoratet kontrollerer på nytt at farlige kjemikalier som selges til forbrukere, er riktig merket og emballert. Vi sjekker også myggmidler og rotte- og musmidler.

02.05.2018
Tilsyn: kjemikalier, kjemikaliergevern, klassifisering og merking av kjemikalier (CLP), biocider

Mange kjemikalier er skadelige dersom de ikke oppbevares, håndteres og avhendes på riktig måte.

– Viktigste merkinger som framsitter, importører og omsettere farlige kjemikalier, er ansvarlige for at farekassifiseringens, merkingen og emballeringen er korrekt, sier seksjonssjef Mathieu Vuilemans i Miljødirektoratet.

Landsdekkende aksjon

Miljødirektoratet kontrollerer i mai at butikker over hele landet følger det felle europeiske regelverket for merking og emballering av farlige kjemikalier (CLP-regelverket).

Aksjonen er en oppfølging av en rekke tidligere butikkontroller, sist i 2017.

Sjekker myggmidler og rotte- og musmidler

– Vi sjekker samtidig at biocidprodukter som selges til private, bare inneholder lovlig aktive stoffer og er godkjent av Miljødirektoratet, sier Mathieu Vuilemans.

Biocidprodukter kan for eksempel være myggmidler og midler til bekjempelse av mus og rotter.

KONTAKT
seksjonssjef Mathieu Vuilemans
produktkontrollaksjonen
telefon: 480 57 510

TEMA
Kjemikalier
Kjemikaliergevern
Klassifisering og merking av kjemikalier (CLP)
Biocider

FARLIGE KJEMIKALIER SKAL MERKES RIKTIG

Europa har et felles regelverk for klassifisering og merking av farlige stoffer – CLP-regelverket. Landene i EU samarbeider om å sikre at klassifisering og merking for farlige stoffer, produkter og tjenester er korrekt.

Farlige kjemiske stoffer og oppløst i form av løsninger, suspensjoner, emulsjoner og aerosoler, skal klassifiseres og merkes for fysisk fare, helsefare og miljøfare.

Faremerkningen angis på etiketten i form av fareraster, symboler, fareraster og merkingssymboler i tillegg til navn på de farlige stoffene.

I Norge skal merkingen være på norsk.

Nye kjemikalier skal på grunn av farekassifiseringens til en emballasje som er utstyrt med særskilte utslipp og oppbevaringsanordninger.

Når en av de farlige kjemikalier med merking til helse er ikke riktig i Norge til forbrukere.

MILJØDIREKTORATET FORSIDEN

Aktuelt
Nyheter
2018

Januar 2018
Februar 2018
Mars 2018
April 2018
Mai 2018
Juni 2018
Juli 2018
August 2018
September 2018

En stor andel farlige kjemikalier er merket feil

En av fem farlige kjemikalier er feil eller mangelfullt merket. Det viser en landsdekkende kontrollaksjon med farlige kjemikalier og biocidprodukter som Miljødirektoratet gjennomførte i mai.

05.07.2018
Tilsyn: kjemikalier

Nærmere 900 kjemikalier og 51 biocidprodukter som selges i husholdningsbutikk, mat, sport, hobby, bil og bilutrustning ble kontrollert.

– Feilmerkede produkter kan være farlig for mennesker og miljø. Det er viktig med riktig informasjon om farerne ved produktet, sier seksjonssjef Mathieu Vuilemans.

Årlig kontrollaksjon

Temat for årets butikksjekk var merking av farlige kjemikalier som selges til forbrukere. I tillegg ble særskilte utslipp, advarselmerking for blinde og sykryt, og ulovlig salg av giftige og svært giftige kjemikalier kontrollert.

Alkjolen omfatter også kontroll med biocidprodukter som selges til forbrukere.

Biocidproduktene som ble kontrollert var myggmidler for å smøre eller spraye på huden, og musgift. Det ble kontrollert om disse inneholdt lovlig aktive stoffer og om produktene er godkjent av Miljødirektoratet.

Førte feil i år enn tidligere

FARLIGE KJEMIKALIER

Stoffer eller stoffblandinger med farlige kjemikalier for helse og miljø merket feil. Det inneholder fareraster, symboler, fareraster og merkingssymboler. For enkelte farlige kjemikalier skal det også oppgis hvilke stoffer som er i de farlige kjemikalier.

De farlige kjemikalier skal merkes riktig i form av fareraster, symboler, fareraster og merkingssymboler. For enkelte farlige kjemikalier skal det også oppgis hvilke stoffer som er i de farlige kjemikalier.

Farerasteret er en tredelt symbol som viser hvilken fareklasse kjemikaliet har. For å beskytte helse og miljø skal det oppgis hvilke stoffer som er i de farlige kjemikalier.

Utslippene av farlige kjemikalier skal merkes riktig i form av fareraster, symboler, fareraster og merkingssymboler. For enkelte farlige kjemikalier skal det også oppgis hvilke stoffer som er i de farlige kjemikalier.

Produktene og merkingen som selges i butikken på det norske markedet har ansvar for at alle farlige kjemikalier er riktig merket. Norge skal merkingen være på norsk.

KONTAKT
seksjonssjef Mathieu Vuilemans
produktkontrollaksjonen
telefon: 480 57 510

TEMA
Tilsyn
Kjemikalier

Det ble laget nyhetsmeldinger før¹ (2. mai 2018) og etter² aksjonen (5. juli 2018).

¹ <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2018/Mai-2018/Sjekker-farlige-kjemikalier-som-selges-til-forbrukerne/>

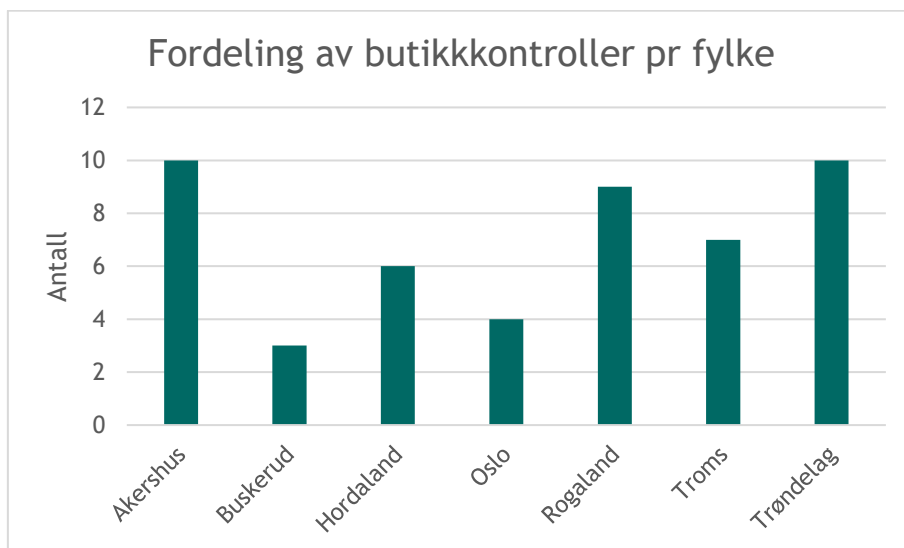
² <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2018/Juli-2018/En-stor-andel-farlige-kjemikalier-er-merket-feil/>

3. Resultater

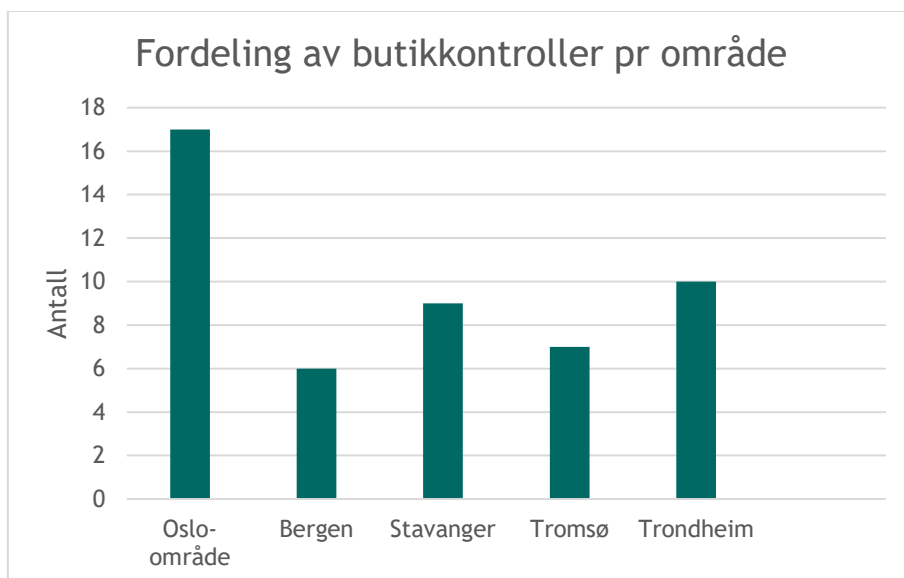
3.1 Omfang

Det ble kontrollert kjemikalier og/eller biocider i 49 butikker fordelt på 5 områder 1) Oslo og omegn, 2) Stavanger, 3) Bergen, 4) Trondheim og 5) Tromsø.

Figur 1 Fordeling av butikkontroller pr fylke. Totalt ble det gjennomført kontroller i 49 butikker

Figur 2 Fordeling av kontroller pr område.

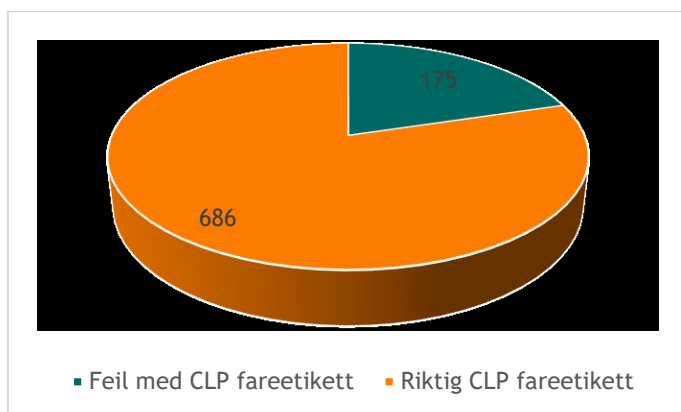

I presentasjonen av resultatene videre referer antall kontrollerte produkter til faktisk kontrollerte kjemikalier eller biocidprodukter i hele aksjonen, og det kan forekomme at samme kjemikalie eller biocidprodukt er kontrollert flere ganger. Dette er særlig aktuelt for biocidprodukter.

3.2 Kjemikalier

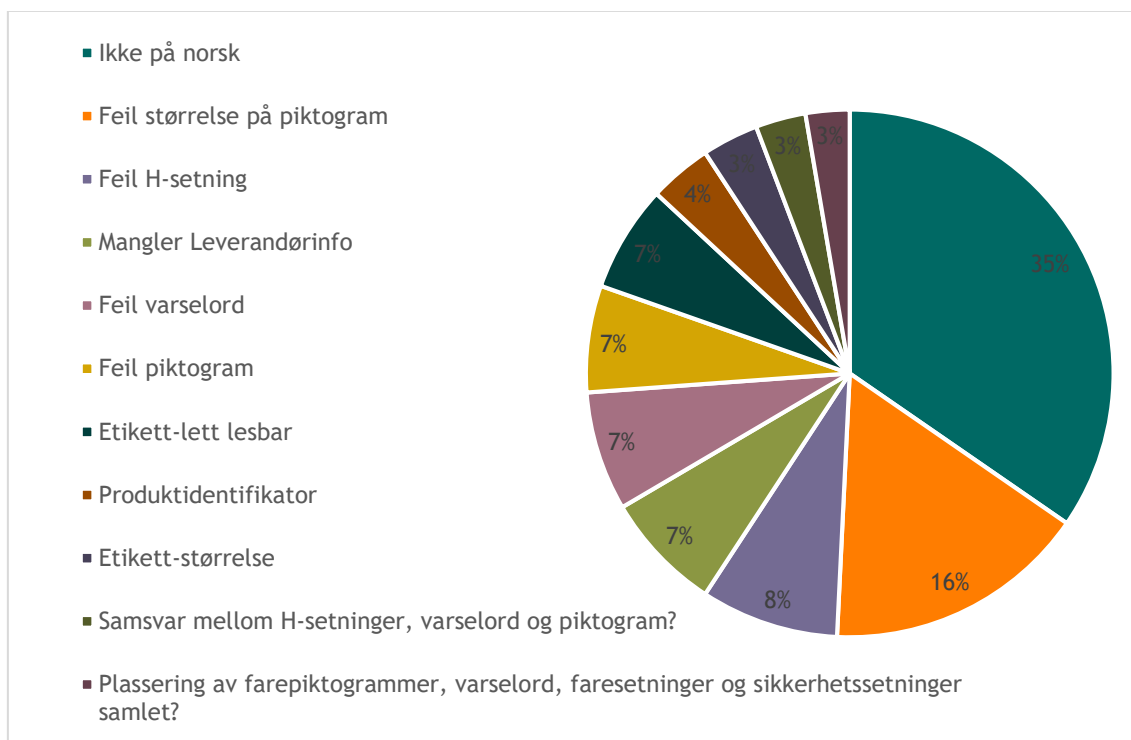
Totalt ble det kontrollert CLP-merking på 861 kjemikalier i 49 butikker. Det var feil med merkingen på 175 kjemikalier. Dette tilsvarer 20% av kjemikaliene. Det ble kontrollert i gjennomsnitt 18 kjemikalier pr butikk.

Figur 3 Resultat av kontroll av CLP-merking av kjemikalier. Antall kjemikalier med riktig fareetikett og antall kjemikalier med feil på fareetiketten. Typen feil varierer i type og alvorlighetsgrad.

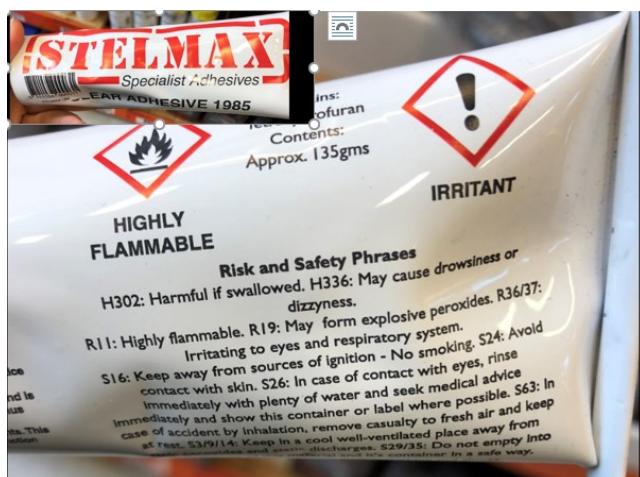

De vanligst feilene ved etikettene var at etiketten ikke var på norsk. Dette omfattet ca en tredjedel feilene. Den nest vanligste feil var å ha for lite piktogram. Tilsammen utgjorde dette halvparten av feilene på etikettene.

Figur 4 Fordeling av type feil/mangel ved CLP etiketter på kjemikalier

Figur 5 Eksempler på etiketter med feil. Etikett som ikke er på norsk til venstre og etikett med for lite piktoqram til høyre.

Etiketten er ikke på norsk

For lite piktoqram

Det var 5 kjemikalier som mangler barnesikker lukning. Det tilsvarer 0,6% av de kontrollerte kjemikaliene.

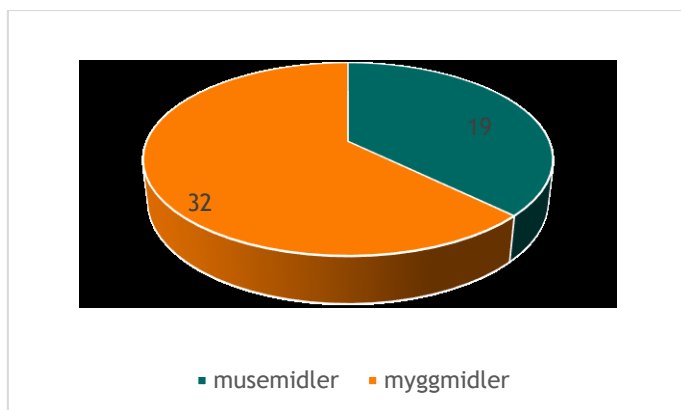
Det var 15 kjemikalier som mangler følbar advarselsmerking. Det tilsvarer 1,7% av de kontrollerte kjemikaliene.

Det ble funnet 1 kjemikalie som er ulovlig å selge til private. Kjemikalier var klassifisert som kreftfremkallende med H-350.

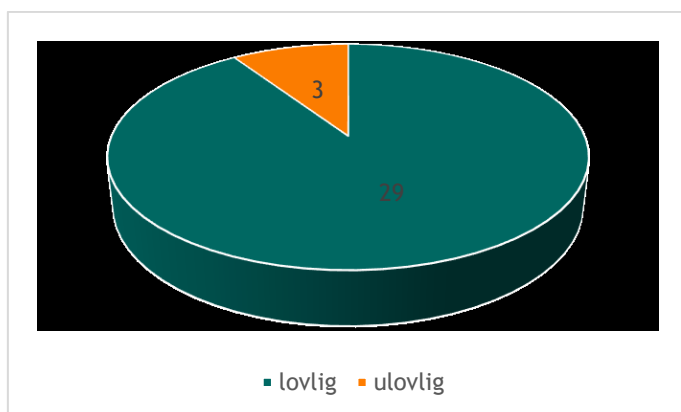
3.3 Biocider

Det ble kontrollert 51 biociderprodukter, 19 musemidler og 32 myggmidler. Det ble kontrollert biocider i 9 butikker. Myggmidler ble kontrollert i alle 9 butikkene og musemidler i 5 av butikkene.

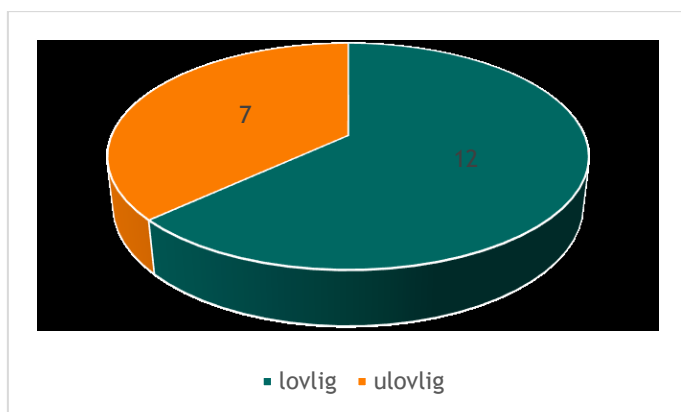
Figur 6 Antall biocidprodukter kontrollert, fordelt på type.

Figur 7 Kontrollerte myggmidler, fordelt på lovlige og ulovlige. De ulovlige midlene var ikke godkjent i Norge. Alle inneholdt DEET som aktivt stoff.

Figur 8 Kontrollerte musemidler for private bruk, fordelt på lovlige og ulovlige. De ulovlige midlene hadde vært lovlige frem til 1. mars 2018, men ble på grunn av regelendring ulovlige etter samme dato. Se teksten for mer informasjon om regelendringen.

Det ble funnet 3 ulovlige myggmidler med DEET. Produktene var ikke godkjent av Miljødirektoratet. Produktene var godkjent i Sverige og var påført Svensk godkjeningsnummer.

Det ble funnet 7 ulovlige musemidler. Samtlige av disse aktive stoffer som fikk strengere harmonisert klassifisering i 9. ATP til CLP med virkning fra 1. mars. 2018, og som dermed ble ulovlige biocidprodukter fra samme dato.

3.4 Andre observasjoner

Kjemikalier

Gammel merking

Det ble observert kjemikalier med gammel merking i flere butikker. Totalt ble det observert >29 kjemikalier meg gammel merking. For disse kjemikaliene ble det påpekt muntlig under tilsynet, og også i inspeksjonsrapporten at produktene er ulovlige å omsette og må fjernes fra omsetning. Kjemikaliene kan eventuelt merkes om etter CLP basert på opplysninger fra leverandør.

Bruk av uttrekkbar etikett

Det ble observert lite bruk av uttrekkbare etiketter der det ikke er grunnlag for å bruke unntaksmuligheten i artikkel 29. Totalt ble det registrert 17 slike etiketter.

Biocider

Det var liten kunnskap om biocidene som ble ulovlige fra 1. mars 2018 på grunn av endringer i harmonisert klassifisering. Butikkene hadde ikke mottatt informasjon om dette fra sine leverandører, og flere var overrasket over at de solgte ulovlige produkter.

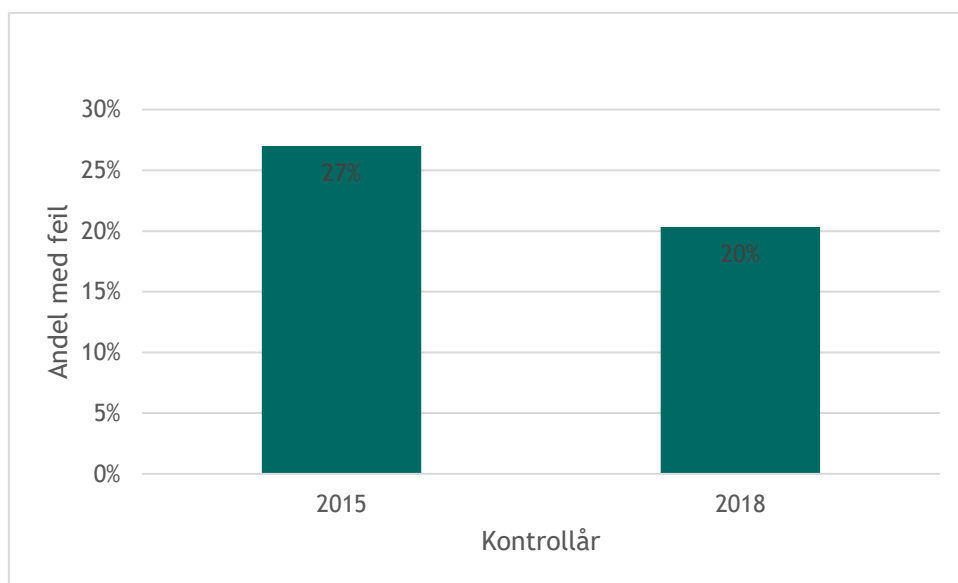
4. Konklusjon

Kjemikalier

I 2015 ble det også innholdet i fareetiketten kontrollert og det ble da funnet avvik (feil eller mangler) ved ca 150 av over 500 kontrollerte kjemikalier. Dette tilsvarte ca 30% av kjemikaliene. Disse feilene inkluderte også brudd på regelverket for barnesikker lukning og følbare advarselsmerking. Dersom man korrigerer for dette ble feilprosenten ca 27%.

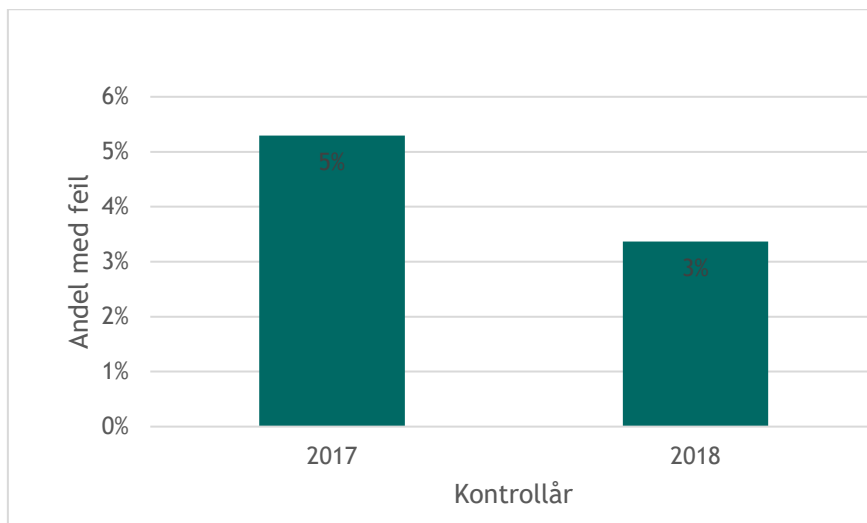
Det kan derfor se ut som om det er mindre feil ved fareetiketten nå enn i 2015, men det er fortsatt en stor andel etiketter med feil.

Figur 9 Andel kjemikalier med feil/mangler ved faremerkingen. Figuren viser utviklingen fra 2015 til 2018.

I 2017 kontrollerte vi kun om kjemikaliene var merket etter CLP eller ikke og vurderte ikke innholdet i fareetiketten. Det ble da funnet at 5% av kjemikaliene (>8500 stk) var merket etter gammelt regelverk. Under årets aksjon ble det fortsatt funnet kjemikalier med gammel merking. Omtrent 3% (>29 kjemikalier) hadde gammel merking. Mange av disse kjemikaliene var også tilgjengelig med ny merking i hyllene.

Figur 10 Andel kjemikalier med gammel merking. Figuren viser utvikling fra 2017 til 2018.

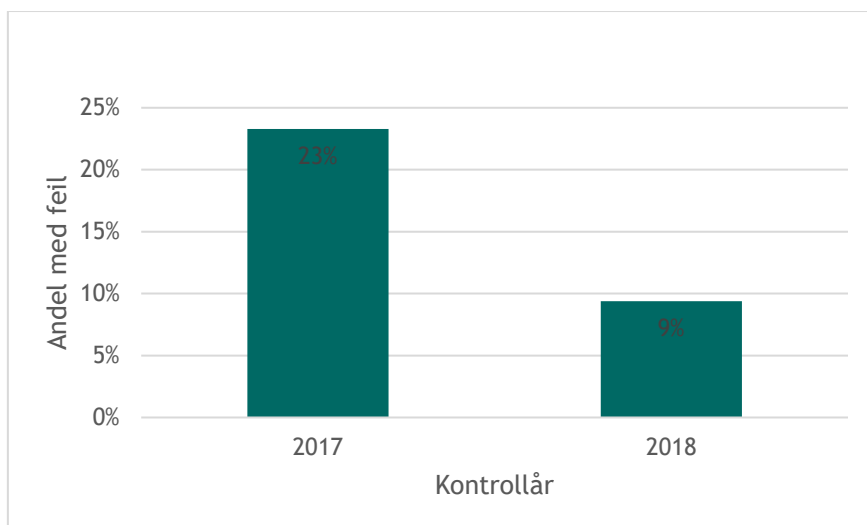
I 2015 var de vanligste feilene størrelse på piktogram og fareetikett (17%), innholdsstoffer (14%), opplysninger om leverandør (9%), samt at etiketten ikke var på norsk (9%). Ved aksjon var den vanligst feilen at fareetiketten ikke var på norsk (35%) og størrelse på piktogram (16%).

Biocider

Under aksjonen i 2017 kontrollerte vi 73 myggmidler og fant 17 ulovlige myggmidler (23%). Dette var 13 forskjellige produkter og 30% av de ulovlige produktene var godkjent i andre EU-land.

Under årets aksjon kontrollerte vi 32 myggmidler og vi fant tre forskjellige, ulovlige myggmidler. Alle var godkjent i Sverige. Det kan se ut som det er færre ulovlige myggmidler på markedet enn i 2017.

Figur 11 Andel ulovlig myggmidler med DEET. Figuren viser utviklingen fra 2017 til 2018.

Vi kontrollerte også musemidler til private og fant 7 ulovlige av 19 kontrollerte. Samtlige var godkjent og lovlig frem til 1.3.2018, men ble etter denne date ulovlige biocidprodukter pga endret harmonisert klassifisering for det aktive stoff.

5. Oppfølging av aksjonen

Cirka 40 Importører/produsenter av produkter (kjemikalier og biocider) har fått brev med påpeking av plikt til å rette opp feil og mangler og følges opp.

Miljødirektoratet

Telefon: 03400/73 58 05 00 | Faks: 73 58 05 01

E-post: post@miljodir.no

Nett: www.miljodirektoratet.no

Post: Postboks 5672 Torgarden, 7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo: Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har mer enn 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkeltsaker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.